

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

9. Про третейські суди. Закон України від 11 травня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» кандидат юридичних наук, доцент **Свида Олексій Георгійович**

Жупаненко Т. С., Панасюк В. О.

студентки 4-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ АДВОКАТА У ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТОМ

Адвокатська діяльність є однією з найбільш соціально значущих і складних сфер професійної практики, яка вимагає від фахівця не лише ґрунтовних юридичних знань, але й високого рівня комунікативної культури. У сучасному суспільстві, що характеризується інформаційною насиченістю, високою динамікою соціальних процесів і зростанням правової свідомості населення, вміння адвоката налагоджувати ефективну взаємодію з клієнтом стає ключовим чинником його професійної успішності. Комунікативні навички адвоката — це не просто здатність до мовлення чи передавання інформації, а комплекс знань, умінь, особистісних якостей і психологічних механізмів, що забезпечують ефективне спілкування в процесі здійснення правової допомоги.

Згідно зі статтею 11 Правил адвокатської етики, від адвоката вимагається високий рівень професійної підготовки, глибоке знання законодавства, практики його застосування, володіння методикою і тактикою адвокатської діяльності, у тому числі ораторським мистецтвом [1]. Ці нормативні положення свідчать, що комунікативна компетентність є невід'ємним елементом професійної компетенції адвоката. Професійна компетентність передбачає сукупність галузевих знань, практичних навичок, етичних і моральних принципів, а також емоційно-вольових якостей, які формують здатність адвоката діяти ефективно в умовах високої відповідальності. Якщо професійна компетентність є основою діяльності адвоката, то комунікативна компетентність є формою її реалізації у взаємодії з людьми.

Особливість комунікації між адвокатом і клієнтом полягає у тому, що вона завжди відбувається в умовах емоційної напруги, стресу або конфлікту інтересів. Клієнт часто перебуває у стані тривоги, невпев-

неності, відчуття несправедливості, тому адвокат повинен не лише аналізувати юридичні аспекти справи, а й забезпечити психологічну підтримку. Встановлення довіри є основою взаємодії, адже без неї клієнт не буде відкритим, не надасть повної інформації, що унеможливує ефективний захист його прав. Адвокат має вміти слухати уважно, не перебиваючи, ставити уточнювальні запитання, які допомагають виявити деталі, що можуть мати правове значення. Важливо також уміти пояснювати складні правові поняття простою, зрозумілою мовою, не вдаючись до надмірної термінології, адже комунікація має бути не демонстрацією ерудиції, а засобом досягнення порозуміння.

Комунікативна компетентність адвоката включає когнітивний, поведінковий та емоційний компоненти. Когнітивний компонент охоплює знання про мовні та психологічні особливості спілкування, юридичну термінологію, принципи комунікативної етики. Поведінковий компонент полягає у практичному вмінні застосовувати ці знання, володіти технікою виступу, аргументації, інтонацією, мімікою, жестами, тобто використовувати вербальні й невербальні засоби комунікації. Емоційний компонент відображає здатність адвоката до емпатії, емоційного самоконтролю, розуміння почуттів інших людей і збереження внутрішньої рівноваги у стресових ситуаціях. Поєднання цих елементів забезпечує адвокату можливість ефективно реалізовувати свої професійні обов'язки, досягати поставлених цілей, не порушуючи етичних меж.

Комунікативні навички відіграють визначальну роль у діяльності адвоката. Вони допомагають будувати довірчі стосунки з клієнтом, забезпечують ефективну взаємодію з іншими учасниками процесу, сприяють формуванню професійного авторитету. Через спілкування адвокат може зняти напруження, запобігти конфліктам, спрямувати клієнта до конструктивної поведінки. Ефективна комунікація в суді, на переговорах чи у консультації дозволяє досягати вигідних рішень, переконувати опонентів, представляти клієнта у найкращому світлі. Крім того, високий рівень комунікативної культури формує позитивний імідж адвокатури загалом, підвищує довіру громадян до правової системи.

Разом з тим розвиток комунікативних навичок адвокатів залишається актуальною проблемою. Юридична освіта в Україні традиційно орієнтована на теоретичні знання, тоді як формуванню навичок міжособистісного спілкування, психологічної стійкості, публічних виступів приділяється недостатньо уваги. У навчальних програмах бракує курсів з психології спілкування, конфліктології, медіації, ораторського мистецтва, що створює прогалину між академічною підготовкою і практичними потребами адвокатської діяльності.

Шляхи вдосконалення комунікативної компетентності адвокатів передбачають комплексний підхід. На рівні юридичної освіти слід

запроваджувати дисципліни, спрямовані на розвиток soft skills, зокрема тренінги з комунікації, медіації, психології переконання. На рівні професійної практики варто систематично проводити семінари, майстер-класи, рольові ігри, моделювання судових процесів, що дозволяють відпрацьовувати навички ведення діалогу, аргументації та врегулювання конфліктів. Не менш важливо залучати фахівців з психології та комунікацій для підвищення кваліфікації адвокатів. Відповідно до статті 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», одним із професійних обов'язків адвоката є постійне підвищення свого професійного рівня [2]. Отже, розвиток комунікативних компетентностей є невід'ємною складовою цього процесу, оскільки без них неможливо забезпечити якісну правову допомогу.

Таким чином, комунікативні навички адвоката становлять основу його професійної діяльності. Вони є не лише інструментом взаємодії з клієнтом, але й засобом реалізації принципів гуманізму, поваги до особистості, справедливості. Високий рівень комунікативної культури визначає ефективність надання правової допомоги, впливає на результати судових процесів, формує імідж адвоката як компетентного, впевненого та етичного фахівця. Розвиток комунікативної компетентності має стати постійним процесом, що поєднує самовдосконалення, практичний досвід і навчання протягом усього професійного життя. Лише адвокат, який володіє мистецтвом спілкування, здатен не лише виграти справу, а й допомогти клієнту відчувати захищеність і впевненість у правовій системі. Саме такі адвокати формують обличчя сучасної української юстиції та зміцнюють довіру громадян до інституту адвокатури.

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики. Затверджені Звітньо-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року. Зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України 15 лютого 2019 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD#w1_1. (дата звернення: 07.10.2025).
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. (дата звернення: 08.10.2025).

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент *Храпенко Олена Олегівна*